

Talusteoriain Vastakohtia

Kirj. OLIVER LYYJOKI

(Suomennos)

TALOUSOPIN teorit kehittyivät vasta sen jälkeen kun kapitalistinen järjestelmä tuli vallitsevaksi. Ennen kapitalistisen järjestelmän valtaan nousua ei tilanne ollut tarpeeksi selvä taloudellisten tutkimuksien tekoa varten. Yhteiskunnan käyttövoimat ovat taloustieteen perusta. Edellisissä ei niitä voimia tunnettu; puuttui yhteiskunnallista kehitystä nopeasti eteenpäin sysääviä voimia. Yhteiskuntaa "liikuttavien voimien" täytyi tulla huomattaviksi ennenkuin taloudellisia tutkimuksia voitoin ryhtyä tekemään.

Ennen teollisuuskapitalistisen kaupan ilmenemistä oli vallitseva talousoppi kummallista. Merkantilistinen koulukunta laski teoriansa perustan kauppaa koskeville toiminnoille. Manufaktuurisen ja teollisuuskapitalismin kehitys toivat tuotannon talousopillisen tutkinnon näköpiiriin. Klassillinen koulu edusti tämän ajan näkökantaa. Nämä molemmat ovat porvarillisia teorioita. Ne vastaavat porvariston senaikaisia kokemuksia.

Porvarillinen talousoppi edistyi kuitenkin niin kauan kuin luokkajako ja -taistelu pysyi epäselvänä. Tämän jälkeen on porvarillisen talousopin teoria muutettu vain kapitalismia puolustavaksi.

Luokkayhteiskunnassa ovat luokkaedut joutaneet talousopin puolueellisuuteen. Kapitalistiluokan talusteoria perustuu sen luokan kokemuksiin ja käytetään sitä allaolevan todellisuuden työväenluokalta salaamiseen. Työväenluokan talousoppi perustuu tämän luokan kokemuksiin ja selostaa se pohjalla olevat taloudelliset tosiasiat, jotka kapitalistiset taloustieteilijät ovat vääristelleet.

Luokkien välinen kokemusten erilaisuus ja etujen ristiriita luovat perustan erilaisille talousopin teorioille. Kapitalisti- ja työväenluokan talousopin teoriain välinen eroavaisuus on aiheutunut erilaisista katsomuksista, jotka erilaiset kokemukset ja edut ovat synnyttäneet. Kapitalistilla on kuluttajan käsitys ja suhtautuvaisuus, jotavastoin työläisellä on tuottajan.

The marginal utility theory (hyötyteoria) on kapitalistin vallitseva talusteoria. Marxin teo-

ria pitää hallussaan vastaavaa tilaa työväenluokan talousopissa. Nyt meidän tulee osoittaa näiden kahden teorian erillaisuus.

Talousopin tutkimisen lähtökohdaksi yleensä otetaan arvoteoria. Ensinnäkin on laskettava perusta, josta lähdetään luomaan teoria ja todistetaan väitökset. Hyötyteoriaa käytetään selostaissa kuinka työläinen saa kohtuudenmukaisen palkkion palveluksestaan ja kapitalisti voiton, työläisten riistämistä riippumatta. Työläisten arvoteoriaa, työväenluokan talousopissa, käytetään selostaissa sitä kuinka kapitalistit järjestelmän mukaisesti riistävät työläisiä.

Hyötyarveteorian mukaan määritellään tavaran arvo sen hyödyllisyyden perusteella. Tämä tarkoittaa vähintään vissin lajisen tai kaltaisen tavaran halun tyydytystä. Henkilö joka tarvitsee tavaraa kipeästi arvioi sen arvon korkeammaksi kuin henkilö, joka sitä kaipaa vain näennäisesti. Alhaisin arvio tulisi sen mukaan määrittelemään tavaran arvon. Jokaisen samanlaisen tavaran arvo on verrattava alhaisimpaan arvioon syystä, että tavaraa, joka tyydyttää vähemmän tarpeen, voidaan käyttää tyydyttämään myös kaikkein suurinta tarvetta.

Hyödyllisyydellä yksistään ei voida mitata arvoa siitä syystä kun me tiedämme olevan esineitä, jotka ovat erittäin hyödyllisiä, mutta siitä huolimatta niillä ei ole arvoa. Hyödyllisyyskäsite on keino välttyä siitä silmiinpistävästä ristiriidasta, joka hyötyarveteoriaan sisältyy. Hyötyteoria, ollen kuluttajan näkökantaa tukeva, muodostuu kuluttajain omakohtaisista tavaraain arvon määrittelyistä. Tähän teoriaan sisältyy ainoastaan yksilön suhde tavarahan, siksi, kun hyödyllisyys sen mukaan muodostuu ihmisen ja tavaran välisestä suhteesta. Tämä teoria ottaa lähtökohdakseen yksilön ja yrittää selostaa yhteiskunnallista suhdetta yksilövalkuttimien perusteella. Se ei selosta yhteiskuntataloutta ja hylkää niinollen yhteiskunnallisen suhteen, jota se on lähtenyt selostamaan.

Yhteiskunta ei ole yksilöistä eikä heidän tarve-esineistään muodostettu kokonaisuus. Se on ryhmä ihmisiä, jotka yhteiskunnallinen tuotantoprosessi on liittänyt yhteen. Eristettyyn

• yksilöön perustuva talousteoria ei selosta yhteiskunnallista tiedettä. Hyötyteoreetikot lähtevät yksilöstä ja ottavat huomioon vain hänen tarvikkeittensa puutteen. Tuotannosta ei mainita mitään. Taloustiede ei ole "nälkäisen kuljikijan" tai "asumattomalla saarella olevan lyhytnäköisen" henkilön oppiaine, vaan se on yhteiskunnallisen tuotannon ja rikkauden jakelun tutkimista.

Hyötyteoria, sellaisena kuin itävaltalaiset taloustieteilijät sitä esittävät, soveltuu tuotannosta erillään olevan kapitalistiluokan käsitteisiin. Tämä luokka ei ole enää työn ylivalvojana. Tuotantoprosessi on se tekijä, joka sekoittaa nämä taloustieteelliset tutkimuksissaan. Tämän teorian menestyksellinen todistaminen vaatii tuotantoprosessin jätettäväksi huomioon ottamatta.

Marxin arvioteorian mukaan tavaroiden arvon määrää niiden tuottamiseen kulutettu keskinkertainen yhteiskuntahyödyllinen työ. Keskinkertainen yhteiskuntahyödyllinen työ on se määrä työtä, joka tarvitaan keskinkertaisen tehokkaalla tuotantotavalla tyydyttämään tarvetta, eikä työvoimaa kuluteta yli yhteiskunnallisen tarpeen. Koska samankaltaiset ja -laiset esineet ovat markkinoilla saman hintaisia, niin niihin sisältyvä työn paljous ei ole se tekijä joka määrittelee vaihdossa tavarain suhteellisuuden. Sen määrää keskinkertainen yhteiskunnallisesti tarpeellinen työ.

Arvo näyttää tuotteen todellisena ominaisuutena ja vaihtoarvo osoittaa tuotteiden välistä suhdetta. Hyötyteorian mukaan on arvo ihmisen ja esineen välinen suhde. Jos asia olisi näin, niin ihmisten yhteiskunnallinen suhde toisiinsa nähden voitaisiin selittää vasta sitten kun yksilön suhde tavaraan ymmärrettäisiin. Arvo on ihmisten välinen suhde. "Arvolaki" voidaan soveluttaa täytäntöön vaihtotaloudessa. Mutta tavaraan sisältyvä työ määrä ei itsestään johda tavarain arvonmukaiseen vaihtoon. Kaikkien tavarain hinnat ovat yhtäläiset niiden yhteiskunnallisen arvon kanssa ainoastaan sellaisessa yhteiskunnassa, jossa tuottaja omistaa tuotteensa. Ostajain ja myyjien väliset voimasuhteet tulevat esiin markkinoilla. Tavarain vaihdossa molemmat vissien tavarain omistajat haluavat saada mahdollisimman paljon vähästä. Kummankin pyrkimykset vastaavaikuttavat toisiinsa sillä tavalla, että tavarat

vaihdetaan melkein sen perusteella kuinka paljon niihin sisältyy työtä.

Kapitalistiset taloustieteilijät ottavat tuotantokustannukset esimerkiksi todistaakseen, että työläisten arvotearia on harhaanjohtava, ja että Marxin teoriassa on sisäinen ristiriita. Se tosiasia, että tuotantokustannukset eivät ole yhtäläiset arvon kanssa, johtaa siihen ettei työläisten arvoteorialla ole tilaa taloustieteessä. Ymmärtääksemme eron hinnan ja arvon välillä, on meidän käsitettävä hinnan muodostumisen ero taloudessa, jossa tuottaja omistaa tuotteet ja sellaisessa, jossa ei-tuottaja omistaa tavarat. Tuottajalle tarkoittaa tuote sitä työ määrää, jonka hän on kuluttanut sen valmistamiseen. Asia on kokonaan erilainen ei-tuottajaan nähden. Hänelle tavarat tarkoittaa sitä määrättyä pääomaa, jonka hän on sijoittanut liikeyritykseen saadakseen voittoa. Pääomien siirtyminen teollisuus alalta toiselle tasolta pääomien voitot. Hinta muuttuu siksi tekijäksi, että yhtä suuret pääomat saavat osakseen yhtä suuren voiton samassa ajassa. Hinta on muodostettu tuotantokustannuksista, niihin lisättyä keskinkertainen voitto. Ei-tuottaja eli kapitalisti etsii sijoitusmahdollisuuksia pääomalleen sieltä, mistä hän saa tai luulee saavansa suurimman voiton, tuottaja sitä vastoin tuottaa sellaisia tuotteita, jotka palauttavat hänelle markkinoilla mahdollisimman suuren määrän hänen niihin kiteyttämää työtä.

Tuotantokustannukset eivät kumoa työläisten arvoteoriaa, sillä yhteiskunnallisen tuotannon arvo on hintoja vastaava. Silloin kuin ainoastaan pääomien keskinkertaista ellimellistä kokoonpanoa vastaavissa laitoksissa valmistetut tavarat myydään niiden todellisista arvoista, niin hinnan poikkeamisen alapuolelle arvon tasoittaa hinnan yläpuolelle arvon poikkeaminen.

Itävallan hyötyteorian mukaan on pääoman määritelmä yksi naurettavin. Se tosiasia, että pääoma on yhteiskunnallinen suhde ja historiallisesti muuttuva ilmenemismuoto, on jätetty kokonaan huomioonottamatta. Pääoma on sen mukaan määritelty ikään kuin se välintulollansa täydentäisi tuotteita ja edistäisi hyvän tarkoituksen saavuttamista. Tuotantoa on kahdenlaista; yhden mukaan ihmiset tuottavat tarpeita käsin; toisen mukaan käytetään muita tuotantokelnoja. Viimeksi mainittu on kapitalistinen tuotantotapa. Sen luonteenomainen

tapa on valmistaa tavaroita kiertoteitse eli epäsuorasti. Pääoman ja kapitalistisen tuotannon voidaan sanoa saaneen alkunsa silloin kun alkusteella oleva ihminen käytti ensikerran keppiä pudottaakseen hedelmän puusta. Kaikissa yhteiskunnissa, olkoonpa ne rakenteiltaan minikäläisiä hyvänsä, edustaa tuotantovälineet pääomaa.

Tämän teorian mukaan on kapitalistinen järjestelmä edistynyt ja päinvastoin. Edistymiseksi voidaan lukea se, että voidaan tuottaa enempi kuin ennen, mutta se ottaa pitemmän aikaa. Olemme pakotettu odottamaan. Työläisen vallitseva asema tekee odotuksen vaikeaksi hänelle, näinollen hän käyttää saata- vissa olevia valmistettuja tavaroita. Hän saa niitä niin vähän siksi, kun hän yliarvioi niiden arvon ja aliarvioi tulevaisuudessa esille tulevien tavarain arvon, eli työnsä. Pääoman omistaja odottaa siksi kunnes tuotantoprosessi on päätynyt eli siksi kunnes tulevaisuudessa valmistuvat tavarat saavat nykyisten tavarain muodon. Odottamisen kautta saa kapitalisti runsaan korvauksen työstään ja sijoitetulle pääomalle jää voittoa.

Hyötyarvoteoria perustuu yksilökuluttajain käsitteille. Siksi se on heille ominaisesta käsitystavasta, eikä tajuttujen esineiden olokohtaisuudesta johtuva teoria. Kuluttajain taloustiede ei voi selostaa tuottajain riistoa. Niiden teoria on epähistoriallinen syystä, kun se kuvaa yhteiskunnan tasapainoiseksi ihmisryhmäksi ilman muunnosvoimia. Hallitseva luokka, joka menettää voimansa ja jonka säilyminen tulee yhä enempi kyseenalaiseemmaksi, ei kehitä tulevaa yhteiskunnallista muutosta eustavaa tiedettä. Se käyttää kaikki mahdolliset keinot puolustaakseen vallitsevaa yhteiskuntajärjestelmää.

Marxin teoria selostaa yhteiskuntataloutta työläisten näkökannalta; se on teoreettinen ase heidän kädessään. Tällä teorialla on pääasiallisesti kolme alkulähdettä: historian materialismi, yliarvo ja luokkataistelu. Yhteiskunnassa kulloinkin vallitseva tuotantotapa määrää luokkajaon. Poliittisen rakenteen luonteenomaisuuden määrää luokkien väliset suhteet. Yhteiskunnassa muutoksia aikaan saattavat voimat ovat teknologinen kehitys ja luokkataistelu.

Kapitaali on rikkautta, jota kapitalistit käyttävät riistääkseen työläisiä. Työvälineet

yksistään eivät ole pääomaa. Lisäksi, pääoma on yhteiskunnallinen suhde, jonka on aiheuttanut tuottajilta tuotantovälineiden anastaminen ja niiden yksityisomistus. Kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä on järjestelmä, jossa yksi luokka omistaa ja hallitsee tuotantovälineet ja käyttää niitä riistääkseen sitä luokkaa, joka ei omista mitään muuta kuin työkyvyn.

Marxin teoria on muiden yläpuolella siinä, että se erottaa työn ja työvoiman toisistaan. Työtä ei voida myydä; työvoima on energiaa jota me myymme. Jos me otaksuisimme myyvämmme työtä, niin meidän tulisi olettaa että se on myyty arvoaan alemmasta hinnasta, ja että riisto tapahtuu kaupassa. Työn ja työvoiman erottamisen tarkoituksena on päästä selvyteen siitä, missä ja miten työläistä riistetään. Työläinen, myydessään työvoimaansa, antaa sen kapitalistin käytettäväksi. Hän saa palkanmuodossa työvoimansa arvon eli vastaavan määrän tarve-esineitä, joita hän tarvitsee pysyäkseen työkuutoisena ja luodessaan kaltaisia. Tuotantoprosessissa työläinen tuottaa enemmän kuin työvoimansa arvon. Jos työläistä riistettäisiin kaupassa, niin se merkittäisi sitä ettei vastaavia arvoja vaihdeta toisiinsa. Mutta vaikka työläiset saavat tasa-arvoisen vastikkeen kaupassa, niin siitä huolimatta heitä riistetään tuotannossa.

Venäläiset tiedemiehet ovat ennustaneet, että läheisessä tulevaisuudessa päästään lääketieteessä siihen saakka, jolloin lääkärit voivat ottaa ihmisestä veren ja poistaa siitä myrkyt sekä taudin siemenet ja palauttaa sen jälleen samaan henkilöön. Apinassa tehdyssä kokeessa on puolet sen verestä otettu ulos ja palautettu takaisin tuntia myöhemmin ja apinan sanotaan parantuneen täydellisesti. Ihmisten kanssa on myös tehty useita kokeita, joskin pienemmissä mittakaavoissa. Veri selitetään voitavan puhdistaa sitä vahingoittamatta.

— Dialektiikka on oppi filosofian ajattelemisen taidosta. Tietäminen on ajattelemista, mutta kaikki ajattelemisen ei ole tietämistä. Mielikuvitukset, haaveilut ja todistamattomat oletukset eivät ole tietoa. Ajattelemisen on tietämistä silloin kun sen kautta on tullut selostetuksi jotain yleispätevästi siihen nähden mitä milloinkin ajatellaan. Tunnuksenmerkki siis on: yhtäpitävyys olemisen kanssa.